

GRZESZNIK (272) *sb m*

grzesznik (271), **grześnik** (1) *BiałKaz*.

-e- (4) *OpecŻyw* (2), *Mącz*, *JanNKarGórn*, -é- *MurzNT* (2).

sg *N* grzesznik (38). ◇ *G* grzesznika (8). ◇ *D* grzesznikowi (8). ◇ *A* grzesznika (15). ◇ *I* grzeszniki(e)m (17). ◇ *L* grzeszniku (2). ◇ *V* grzeszniku (2). ◇ *pl N* grzesznicy (42). ◇ *G* grzeszników (54); -ów (1), -(o)w (53). ◇ *D* grzesznik(o)m (17). ◇ *A* grzeszniki (31). ◇ *G a. A* grzesznik(o)w (2). ◇ *I* grzeszniki (27), grzesznikami (3); -i : -ami *LatHar* (1 : 3). ◇ *A a. I* grzeszniki (1). ◇ *L* grzesznik(o)ch (1). ◇ *V* grzesznicy (3), grzesznikowie (1); -y *WróbŻółt*, *WujNT*; -y : -owie *Leop* (1 : 1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI w*.

Człowiek przekraczający przykazania boże lub kościelne; peccator *Mymer*¹, *Mącz*, *Cn*; stuprator *Cn* (272) : bo fkoró ołm dni od fwégo narodzenia miał/ iakoby iaki grześnik obrzezatł fie dól *OpecŻyw* 22v, 62v; *PatKaz III* 131v; *Mymer*¹ 35v; *TarDuch* A4v, C2v, D7v; Nie tako grześnici [impüi] nietak/ ale będą iako proch który wiatr od ziemié podnofi. *WróbŻółt* 1/4, B2, 1/5, B2, 7/10, C5 (24); Skruchá czyni wyętfłem licemyernikyem y grześnikyem. *KromRozm I H*; I słało się gdy on siedziáł kftólu wdomu iego że oto wiele celników i grzeźników [publicani et peccatores] przyłzedwłzy siadło za ftól półpołu z Iesufem i wczniami iego *MurzNT Matth* 9/10, *Matth* 9/11; *GliczKsiąż* D8; *LubPs* B, B3, B6, C2, C2v [2 r.] (29); *Leop Tob* 4/18, 13/8, *Ps* 1/1, 6, 3/8 (26); *BibRadz* *7, I 273v, *Ps* 24/8, 25/9, *Prov* 14/21 (10); bo temu rozumiem gdy thy obumrzełz/ ia y fyn twoy Sálomon będziem zá grześniki (to iest niewłałni potomkowie.) *BielKron* 74, 19, 135, 144v; *Mącz* 285c; A o drugich grześnikoch á proftakoch Apoftól powieda/ iż tylko mieczem widział ie pobite onego liedzącego ná koniu *RejAp* 164, 19 marg, 19v, 83 marg, *Dd4v*, *Ff2v*; *HistRzym* 41; *RejPos* 89v marg, 107, 113v, 147v, 148 (20); *KuczKat* 205; *RejZwierc* 265; *BudBib Prov* 14/21, *Eccle* 7/26, 4.*Esdr* 16/54; *My/* (powiádáią) wiemy: że ten człowiek grześnik iest/ á Bog grześnego niewyflucha. *BiałKaz* C4v; *BudNT Luc* 7/35 [34], *Hebr* 7/14; Nie mowi żeby ten był fzczęśliwy któryby nie grześzył/ ále ktoremu iáko grześnikowi grzechy odpufzczóne/ y pokryte/ bes przypominánia ich/ bywáią. *CzechRozm* 116, 65v, 159v, 171v, 210v, 219v, 227v; *SkarJedn* 323; Niepokalána/ niefkáżona/ przeczyftá dziewico/ mnie złółliwego grześnika nie odmiátay profzę: ále ták iákoś iest mátká przełáfkáwego Pána mego/ mnie grześnego łáfkáwie y moię plugáwą z nieczyftych vlt modlitwę/ przyimi. *SkarŻyw* 120; Pokwáp fię z tego przykłądu grześniku do powftánia Bo ieflić dziś powftác ciężko/ iutro będzie ciężey. *SkarŻyw* 168; Iam ná cię Pánie pátrzyć y przy tobie być nie iestem godzien: idz odemnie/ bom ia wielki iest grześnik. O iáka pokorá y wiará tegoPiotrá. *SkarŻyw* 596, 52, 141, 165 [2 r.], 166, 180 (13); *CzechEp* 30 [2 r.], 295; *NiemObr* 106 [2 r.], 121; y to śmiáła iego nie wymyta gębá powiedzieć/ iż im kto iest wietfzym grześnikiem/ ten iest BOgu milfzym *ReszPrz* 36, 36, 52; *ArtKanc* A11v, E9, E10, F10, M12v, P8, Qv; Ciebie wzywam/ áczem iest grześnik naybrzydliwłzy. *GrabowSet* P, T; Włpomni y ná wielkość niepoiętá zmiłowánia twego/ ktorymeś fię nád námi o śmierć przypráwionemi/ y w rospácż przywiedzionemi grześnikami wrzułzył *LatHar* 294, 28, 48, 143, 145 [2 r.], 146 (31); *KółakSzczęśł* B4; Powiedam wam/ żeć tákże będzie rádość w niebie nád iednym grześnikiem pokutuiącym/ więcey niż nád dziewiáciádzieśiát y dziewiácią fprawiedliwych ktorzy nie potrzebią pokuty. *WujNT Luc* 15/7 [przekład tego samego tekstu *HistRzym* 41], *Matth* 9/10, 11, s. 39, *Matth* 11/49, s. 51

(31); *JanNKarGórn* G4v; Roznie Bog karze złośliwe grzeźniki, Iednych gádziną, drugich tez y łyki. *KlonKr* B2v; Po Iádámowym grzechu/ napierwży był grzeźnik mężoboycá lyn iego ftárfzy Kaim. *SkarKaz* 314b, 2a, 349b.

W charakterystycznych połączeniach: grzesznik mizerny, najbrzydliwszy, nędzny (4), niepożyteczny, nieszczęsny, niezbożny, nikczemny (2), plugawy, pokutujący (4), sprosny (4), wielki (3), wszeteczny, złośliwy (złościwy) (6), zły, zuchwały; grzesznika nawrocenie, przekaza, prześladowanie, złość (2); karanie nad grzesznikiem; odłączony od grzesznikow (5); grzesznika karać (2), nawrócić (2), rozproszyć (2), tłumić, wytracić, zachow(yw)ać (3), zbawić; odpuścić grzesznikowi (2); wejźrzeć na grzesznika; policzać między grzeszniki; modlić się za grzesznikiem; pospolitować (się) z grzeszniki (3); grzesznik się uniża.

Wyrażenia: »pirworodny grzesznik« (1): iáko y Lucyper/ chcąc czártowłki przywiley skázić ktory ná człowieká pirworodnego grzeźniká miał *BielKron* 155v.

»sodomski grzesznik« = *pederasta* (1): że zakon nie ieft dla fprawiedliwego poftánowiony/ ále dla niesprawiedliwych/ [...] pługáwych/ dla tych co Oycá co mátkę zábijáią/ dla mężoboyec/ nieczyftych/ Sodomfkich grzeźnikow [*masculorum concubitoribus*] *Leop* 1.*Tim* 1/10.

Szeregi: »grzesznik i (a, abo) jawnogrzesznik« [*szyk 11 : 1*] (12): Y ftáło fie ieft: gdy Pan fiedział w iednym domu/ álic wiele grzeźnikow y iáwnogrzeźnikow [*publicani et peccatores*]/ przychodząc/ fádowili fie około Iezufá *Leop Matth* 9/10 [*przekład tego samego tekstu RejPos* 324], *Matth* 9/11; *RejPos* 166v [4 r.], 167, 167v, 169, 308, 324 [2 r.].

»nędznik i (a) grzesznik« (2): *RejPos* 166v; Nie przeto ábyfmy ták nędzniki/ y grzeźniki/ y vmárłymi/ á wiecznie potępionemi zoftáli *RejPosWiecz*² 92.

»odszczerpieniec i grzesznik« (1) : Aby ten był odzszcierpieniec y grzeźnik/ ktoryby przeciw tey iedney ftolicy mną poftawił. *SkarJedn* 111.

»nie sprawiedliwy, ale grzesznik« (2): Zem ia nie przyfzedł leczyc fprawiedliwych/ ále grzeźniki. *RejPos* 327 [*przekład tego samego tekstu*] *BudNT Luc* 5/32.

»grzesznik a sprzeciwnik« (1): Abowiem fie tego záprzec nie moźefz/ ábyś nie był grzeźnik á fprzeciwnik Pána fwego *RejPos* 146v.

»święty i grzesznik« (1): bo wfzytkim iednáko rzeczy przychodzą [...] czyniącemu obchod kościelny y pośmiewiącemu fie s tego/ fwiętemu y grzeźnikowi *BielKron* 81v.

»grzesznik a upadły człowiek (a. ludzie)« (3): A coź fie tedy thám z grzeźnikiem á z nędznym á vpádłym człowiekiem dzyac będzie? *RejPos* 260v, 147v [2 r.].

»złośnik i grzesznik« (1): Y zetrze hániebne złoŃniki/ fpołu y grzeźniki [*scelestos et peccatores*] *Leop Is* 1/28.

Cf **GRZESZĄCY, GRZESZNY, JAWNOGRZESZNIK, SPOLGRZESZNIK**